

مدرسه حکمرانی شهید بهشتی

حکمرانی فرهنگی

مدرس: علی خزاعی

دانش آموخته دکتری مدیریت راهبردی فرهنگی

از

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تبیین و بررسی عوامل مهم تأثیر گذار بر دستیابی به نظام حکمرانی فرهنگی متعالی

اصول حکمرانی فرهنگی متعالی

- ۱- زمان شناسی و بهره گیری از زمان؛
- ۲- دین محوری؛
- ۳- مشارکت عمومی؛
- ۴- انعطاف و پویایی در عین پافشاری بر اصول؛
- ۵- تقویت فرهنگ ملی و توجه به آن؛
- ۶- حاکمیت قانون؛
- ۷- شکل گیری وفاق عمومی؛
- ۸- حقوق مساوی (عدالت)؛
- ۹- اثر بخشی و کارایی؛
- ۱۰- مسئولیت پذیری؛
- ۱۱- خرد ورزی و عقلانیت محوری؛
- ۱۲- جذابیت محوری؛
- ۱۳- اخلاق؛
- ۱۴- پاسخ گویی؛
- ۱۵- شفافیت؛
- ۱۶-

اصول (راهبرد سازها) حکمرانی فرهنگی متعالی در بیانیه گام دوم

- استقلال و آزادی؛
- معنویت و اخلاق؛ (ترویج معنویت)
- عدالت؛
- عزت؛
- عقلانیت؛
- برادری؛
- مشارکت؛
- حاکمیت قانون؛
- مسئولیت پذیری و پاسخگویی؛

ابعاد حکمرانی متعالی فرهنگی

۱. فرآیندی:

تعامل همه عناصر یا ذینفعان مرتبط را با یکدیگر دربر دارد.

۲. ساختاری/سازمانی/انهادی:

مجموعه ای از عناصر تشکیل دهنده، بازیگران، قوانین و مقررات، رویه ها، چهارچوبهای تصمیم گیری، و منابع معتبر است. /حوزه های علمی، اقتصادی و...

۳. شناختی و ارزشی؛

۴. مدیریتی و عملکردی؛

۵. سیاستگذاری؛

۶. بین المللی و جهانی؛

رویکرد شناسی بیانیه گام دوم

باتوجه به

- ❖ اصول حکمرانی متعالی مندرج در بیانیه؛
- ❖ ابعاد حکمرانی متعالی ذکر شده در بیانیه؛
- ❖ ماهیت نظام جمهوری اسلامی ایران؛
- ❖ عناصر تشکیل دهنده مبانی ایدئولوژیک نظام؛
- ❖ غایات و اهداف در نظر گرفته شده برای آن؛
- ❖ عناصر تشکیل دهنده منظومه فکری مقام معظم رهبری؛

که حکمرانی در کشور باید صرفاً حکمرانی فرهنگی بوده و حکمرانی سایر نظام های چهارگانه در ذیل آن قرار گیرد؛

رویکرد حاکم بر بیانیه گام دوم، رویکرد حکمرانی فرهنگی است

راهبردهای حکمرانی فرهنگی متعالی در بیانیه گام دوم

- ۱- مبنا قرار دادن نظریه‌ی نظام انقلابی؛
- ۲- شناخت درست گذشته برای برداشتن گامهای استوار در آینده؛
- ۳- توجه به ترکیب جمهوریت و اسلامیت؛
- ۴- مدیریت جهادی و اعتقاد به اصل «ما میتوانیم»؛
- ۵- به اوج رسانیدن مشارکت مردمی و مسابقه‌ی خدمت‌رسانی؛
- ۶- ارتقاء قدرت تحلیل سیاسی و فهم مسائل بین‌المللی مردم؛
- ۷- تسلیم ناپذیری، پاسداری از انقلاب، عظمت و هیبت الهی آن در مقابل دولتهای متکبر و مستکبر؛

۸- امید و نگاه خوش بینانه به آینده؛

۹- جوانان؛

۱۰- توسعه علمی؛

۱۱- اقتصاد درون زا؛

۱۲- عدالت و مبارزه با فساد؛

۱۳- عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن؛

مبنا قرار دادن نظریه نظام انقلابی

شاخص ها

- متحجر نبودن؛
- در برابر پدیده‌ها و موقعیتهای نو به نو، فاقد احساس و ادراک نبودن؛
- پایبندی شدید به اصول؛
- حساسیت شدید به مرزبندی‌های خود با رقیبان و دشمنان؛
- بی‌مبالاتی نکردن با خطوط اصلی خود؛
- اهمیت ماندن و چرا ماندن؛
- مرتکب افراط‌ها و چپ‌روی‌ها (که مایه‌ی ننگ بسیاری از قیامها و جنبشها است) نشدن؛
- بی‌رحم و خون‌ریز نبودن؛

منفعل و مرددنبودن؛

با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان و گردنکشان ایستادن؛

دفاع از مظلومان و مستضعفان جهان؛

جوانمردی و مروّت انقلابی؛

صداقت و صراحت و اقتدار؛

دامنه‌ی عمل جهانی و منطقه‌ای؛

مدیریت جهادی و اعتقاد به اصل «ما میتوانیم»

■ شاخص ها

- عامل عزت و پیشرفت ایران در همه‌ی عرصه‌ها بودن؛
- وارد کردن عنصر اراده‌ی ملی که جان‌مایه‌ی پیشرفت همه‌جانبه و حقیقی است در کانون مدیریت کشور؛
- وارد کردن جوانان به عرصه مدیریت به عنوان میدان‌دار اصلی حوادث؛
- منتقل نمودن روحیه و باور «ما میتوانیم» به همگان و همه سطوح اجتماعی و مدیریتی؛
- نهادینه سازی اتکاء به توانایی داخلی؛
- قرار گرفتن علم و فناوری به عنوان موتور پیشران کشور؛
- مسبب ایجاد زیرساخت‌های حیاتی و اقتصادی و عمرانی شدن؛

مشارکت

- افزایش مشارکت در موضوعات اجتماعی مانند کمک‌رسانی‌ها، فعالیت‌های نیکوکاری و...
- به اوج رسانیدن مشارکت مردمی و مسابقه‌ی خدمت‌رسانی؛

مزیت‌های نظام جمهوری اسلامی در تحقق حکمرانی فرهنگی

- همچون پدیده‌های زنده و بااراده، همواره دارای انعطاف و آمادگی تصحیح خطاهای خویش است؛
- تجدیدنظرپذیر و اهل انفعال نیست؛
- به نقدها حساسیت مثبت نشان می‌دهد؛
- میان **جوشش انقلابی و نظم سیاسی و اجتماعی** تضاد و ناسازگاری نمی‌بیند؛
- کشور و ملتی مستقل، آزاد، مقتدر، باعزت، متدین؛
- پیشرفته در علم و رکورددار در شتاب پیشرفتهای علمی؛
- انباشته از تجربه‌هایی گران‌بها؛

- مطمئن و امیدوار؛
- دارای تأثیر اساسی در منطقه؛
- دارای منطق قوی در مسائل جهانی؛
- سرآمد در گسترش خدمات اجتماعی؛
- سرآمد در انگیزه‌های جهادی میان جوانان؛
- سرآمد در جمعیت جوان کارآمد؛
- نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی؛
- فعال کننده و بهره‌گیری کننده از فرصت‌های مادی؛
- برخوردار از رشد شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه؛

الزامات حکمرانی فرهنگی در بیانیه گام دوم

الف: دهه‌ی دوّم چشم‌انداز باید:

- ❖ زمان تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته باشد.
- ❖ زمان تمرکز بر ظرفیتهای استفاده‌نشده باشد.
- ❖ پیشرفت کشور در همه عرصه‌ها به ویژه در بخش تولید و اقتصاد ملّی ارتقا یابد.

ب: امید آفرینی:

- امید و نگاه خوش بینانه به آینده؛
- بر حذر بودن از نومیدی بیجا و ترس کاذب؛
- ج: تقابل با سیاستهای تبلیغی دشمن؛ (توجه به رسانه ها)
- مأیوس سازی مردم و مسئولان؛
- انتشار خبرهای دروغ؛
- تحلیل های مغرضانه؛
- وارونه نشان دادن واقعیتهای

-
- پنهان کردن جلوه‌های امیدبخش؛
 - بزرگ کردن عیوب کوچک؛
 - کوچک نشان دادن یا انکار محسنات بزرگ؛

چ: بهره گیری از جوانان و مدیران جوان

■ جوانان باید پیش‌گام در شکستن محاصره‌ی تبلیغاتی دشمن باشند؛

■ در خود و دیگران نهال **امید به آینده** را پرورش دهند؛

■ ترس و نومیدی را از خود و دیگران برانند؛

■ در همه‌ی میدانهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت و عدالت، باید شانه‌های خود را به زیر بار مسئولیت دهند؛

■ از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته بهره گیرند؛

■ نگاه انقلابی و روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی را به کار بندند؛

■ ایران عزیز را الگوی کامل نظام پیشرفته‌ی اسلامی بسازند؛

■ در رفع محرومیت و شکاف طبقاتی بکوشند؛

زمام‌آداری بخشهای گوناگون کشور به جوانان مؤمن و انقلابی و دانا و کاردان سپرده شود.

ح: دانش – معنویت و اخلاق

گسترش معنویت و اخلاق:

- جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکات و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه قرار گیرد؛ (بودن آنها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند)؛
- حکومتها نمی‌توانند آن را با قدرت قاهره ایجاد کنند بلکه **خود باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند**؛
- زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند و **به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند**؛
- با کانونهای ضد معنویت و اخلاق، **به شیوه‌ی معقول بستیزند**؛

بیانیه گام دوم، در ویژگی های زیر اعلامیه رستاخیز و رنسانس علمی انقلاب اسلامی است

- نگاه راهبردی به دانش؛
- عبور از مرزهای کنونی دانش در مهم ترین رشته ها؛
- تبدیل دانایی به توانایی تبدیل؛
- اصطلاح «آفرینش دانش»، از اصطلاحات جدید آینده پژوهی است.
- ویژگی خلق و آفرینش دانش آن است که با مدیریت درونی ایجاد می شود، چیزی هم که با مدیریت درونی ایجاد شود، در فرایند جامعه پذیری و فرهنگ پذیری فراگیر به عقلانیت دانشی تبدیل می شود

شبکه مفاهیم دانشی و عناصر رستاخیز و رنسانس علمی در کشور

- رستاخیز علمی؛
- دانش بنیان؛
- موتور پیشران علم؛
- مرزهای دانش؛
- مسابقه‌ی علمی در دنیا؛
- پیشرفت علمی؛
- جبران علمی؛

- دانایی؛
- تولید علم؛
- آفرینش علمی؛
- شتاب علمی؛
- قلّه‌های دانش؛
- چشمه‌ی دانش؛
- استعداد علمی؛
- رتبه دانش کشور؛

خ: اقتصاد مستقل / درون زا

تقویت اقتصاد مستقل کشور با راهکارهای ذیل:

❖ تولید انبوه و باکیفیت؛

❖ توزیع عدالت محور؛

❖ مصرف به اندازه ؛

❖ پرهیز از اسراف؛

❖ مناسبات مدیریتی خردمندانه؛

❖ طهارت اقتصادی به عنوان شرط مشروعیت همه‌ی مقامات حکومت جمهوری اسلامی؛

❖ بر حذر بودن مسئولین از شیطانِ حرص؛

❖ گریختن از لقمه‌ی حرام ؛

❖ از خداوند در این باره کمک بخواهند؛

❖ استفاده از انسانهایی با ایمان و جهادگرو منیع الطبع با دستانی پاک و دلهایی نورانی در مسئولیتها؛

❖ رفع محرومیت؛

❖ پر کردن شکافهای عمیق طبقاتی؛

❖ رفع تبعیض و ویژه خواری؛

❖ غفلت نکردن از اقشار نیازمند؛

د: عدالت

عدالت همانگونه که در صدر هدفهای اولیّهی همه‌ی بعثتهای الهی است و در جمهوری اسلامی نیز دارای همان شأن و جایگاه است.

به صورت نسبی، همه جا و همه وقت ممکن است؛

فریضه‌ای بر عهده‌ی همه به ویژه حاکمان و قدرتمندان؛

در توضیح و تشریح آن باید کارهای بیشتری صورت گیرد؛

توطئه‌ی واژگونه‌نمایی، سکوت و پنهان‌سازی در مورد عدالت که اکنون برنامه‌ی جدی دشمنان انقلاب است، خنثی گردد؛

ه: استقلال و آزادی

➤ «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود معنی شود.

➤ «آزادی» نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزشهای الهی و حقوق عمومی تعریف شود.

و: عزت ملی - روابط خارجی - مرز بندی با دشمن

- دولت جمهوری اسلامی باید مرزبندی خود را بادشمنان با دقت حفظ کند.
- از ارزشهای انقلابی و ملی خود، يك گام هم عقب‌نشینی نکند.
- از تهدیدهای پوچ دشمنان نهراسد.
- در همه حال، عزت کشور و ملت خود را در نظر داشته باشد.
- حکیمانه و مصلحت‌جویانه و البته از موضع انقلابی، مشکلات قابل حل خود را با آنان حل کند.

ز: نیل به تمدن نوین اسلامی

الزامات

الف: بعد فرآیندی و زیر ساختی

- ▶ پرورش نیروی انسانی مؤمن، انقلابی و پرانرژی؛
- ▶ تربیت و پرورش مدیران انقلابی پرانرژی، معتقد و مؤمن به اهداف و آرمان‌های انقلاب؛
- ▶ جوان‌گرایی؛
- ▶ بهره‌گیری از تجارب ارزنده پیشکسوتان عرصه مدیریت انقلاب؛
- ▶ واگذاری مسئولیت‌ها به آنها در کنار بهره‌گیری از تجارب موفق گذشته؛
- ▶ رونق فضای کسب و کار صادقانه؛

ب: ساختاری

- نهادسازی بر مبنای چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب؛
- حذف برنامه‌های حاشیه‌ای و بدون اولویت؛
- تبدیل ساختارهای سنگین و غیر کارآمد مدیریتی به ساختارهای کارآمد و چابک متناسب با نیازهای تمدنی جدید در تمام زمینه‌ها؛
- آماده‌سازی نسل‌های جدید برای ورود به عرصه‌های جهانی متناسب با ساختارهای جدید؛
- مشارکت دادن مردم در مدیریت امور؛
- تبدیل جامعه به يك واحد فعال و پرنشاط برای ایجاد ساختارهای متناسب با تمدن نوین اسلامی؛

ج: نگرشی و شناختی

تشکیل جامعه ای پرنشاط و دارای روحیه مثبت نگر؛

امید به آینده در کنار تلاش و کوشش جمعی برای ایجاد ارزش افزوده در تمامی حوزه‌های اقتصادی؛

پیشبرد دیپلماسی عمومی در جهان؛ (افق دید جهانی)

آموزش تفکر راهبردی به مدیران جوان؛

وظایف فرهنگی حاکمیت در بیانیه گام در نیل به حکمرانی فرهنگی متعالی

- لزوم بهره گیری از مدیریت های جهادی ؛
- لزوم اتخاذ منش و رفتار اخلاقی و معنوی از سوی حاکمیت و زمینه سازی برای ترویج معنویت؛
- برجسته کردن ارزشهای معنوی به منظور رشد هرچه بیشتر شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه؛
- عملیاتی نمودن سیاست های اقتصاد مقاومتی؛
- مبارزه دائمی با فساد در دستگاه های حکومتی به منظور استقرار عدالت تا رفع محرومیت ها؛
- لزوم حفظ عزت ملی و مرزبندی با دشمن؛
- لزوم توجه به شعارهای انقلاب و جریان های انقلابی؛
- جهاد علمی به منظور عبور از مرزهای دانش در مهم ترین رشته ها؛
- حراست از استقلال ملی و آزادی اجتماعی به عنوان دو ارزش اسلامی و عطیه الهی؛

محورهای مفهومی و عملیاتی بیانیه گام دوم

محور نخست

❖ خودسازی

زیرا هرچه از جنگ دور شدیم این خودسازی فردی و اجتماعی ما ضعیف‌تر شده است.

محور دوم

❖ جامعه‌پردازی؛ یعنی به ظرافت‌های اجتماعی و مردم توجه شود.

❖ برنامه ریزی‌ها تعاملی بوده و مردم در برنامه ریزی مشارکت داشته باشند.

❖ توجه ویژه به اقتصاد که نقش مردم در آن بسیار پررنگ است.

محور سوم

❖ تمدن نوین اسلامی.

❖ آرمان ترسیم شده در بیانیه؛ ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای قیام مهدوی است.

نتیجه بررسی تحلیلی بیانیه گام دوم با رویکرد حکمرانی فرهنگی متعالی

- بیانیه از دیدگاه حکمرانی فرهنگی به عنوان سرمایه و مکانیزمی برای تولید، حرکت، تحول و پویایی است نه عامل و بستر مصرف، از این رو نباید تفسیر جناحی از آن صورت گیرد.
- قابل تفسیر است و مفهوم آن حرکت از اجمال به تفسیر است.
- استفاده از رویکردی نظام گرا و سیستمی در تفسیر بیانیه گام دوم ضروری است.
- رویکرد بیانیه، توسعه يك نظام رفتاری اثر بخش مستلزم سه بعد مفهومی، ساختاری و عملکردی است.
- این نظام رفتاری که از آن به حکمرانی فرهنگی تعبیر می نمایم باید متکی بر درون زایی و پویایی باشد و توسعه ساختاری مناسب و تدوین الزامات عملکردی خاص را مرود توجه قرار دهد.
- انسجام، اثر بخشی و پاسخگویی زمینه های ضروری مدل حکمرانی فرهنگی بومی به شمار می آیند.
- بیانیه گام دوم يك برنامه توصیه ای نیست؛ سند بالادستی مهندسی فرهنگی کشور است.

نتیجه گیری کلی دوره حکمرانی فرهنگی

- نظام جمهوری اسلامی ایران در گامهای نخست یعنی انقلاب اسلامی و سپس نظام سازی با هدف شکل گیری حکمرانی فرهنگی گام به میدان نهاده اما در مسیر اجرا به دلایل ذکر شده اعم از ساختار بندی ناکارآمد، موازی، غیر هوشمند، عدم سیاستگذاری آینده نگر و معطوف به نقطه هدف دچار ضعفهای مزمونی شده است.
- ضعف ساختارهای فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی از عوامل عدم تحقق حکمرانی فرهنگی متعالی به شمار می آید.
- این نظام تا کنون متوقف نگردیده و گرچه به دلایل ذکر شده در جلسات قبلی در حاکمیت حکمرانی فرهنگی دچار غفلت، تساهل و... شده است اما از پتانسیل های فراوانی برای تحقق آن برخوردار است.
- با توجه به اصول و عناصر حکمرانی فرهنگی در ایدئولوژی و فرهنگ ایراین اسلامی و تاریخ تمدن برجسته و مکتب متعالی اسلام امکان بازگشت به مسیر اصلی دشوار نبوده و فراهم است.

- از الزامات تحقق حکمرانی فرهنگی می توان به مهندسی فرهنگ، مهندسی فرهنگی مجدد ساختارهای چند گانه، ایجاد زیست بوم حکمرانی فرهنگی که در آن همه فرآیند حکمرانی فرهنگی اعم از اهداف، برنامه ها، ساختارها، مدیریت، نرم افزارها، فرآیندها و... باز تعریف اقتضایی متناسب با رسالتها و آرمانهای جمهوری اسلامی در نیل به تمدن نوین اسلامی شده باشد.
- در حوزه رفتار شناسی باید همه زمینههای بروز رفتارهای نامتناسب و دون شأن فرهنگی جامعه ایرانی شناسایی و در حوزه های فرهنگ رسمی و فرهنگ سازمانی به عنوان دو سطح قابل دخالت دولت اصلاح گردد.
- با توجه به تغییر دولت و بیماری مزمن آغاز جدید همه برنامه ها و فرآیندها بهتر خواهد بود کارگروهی متشکل از سران قوا به عنوان بازوی قانونی، نظارتی و اجرایی و نخبگان هر حوزه تشکیل گردیده معضلات فرهنگی سازمانها را در حوزه های مختلف با مقیاس های فرهنگی نظام شناسایی و برای رفع عملی آن اقدام نمایند.

- با توجه به وجود ادبیات غنی و چه بسا متراکم در حوزه نظری فرهنگ و مهندسی فرهنگی در مسیر تحقق حاکمیت فرهنگی بهتر است کارگروه ذکر شده قدرت اجرایی متناسب با ارزش و جایگاه فرهنگ داشته و با مدیریت جهادی و رویکرد جامع نگر و تحول خواهانه نسبت به اصلاح موارد ذکر شده اقدام نماید.
- خلأ های قانونی رفع موانع فرهنگی در ابتدا شناسایی و برای تصویب قانون در دولت یا مجلس برحسب سطح موضوع نسبت به آن اقدام گردد.
- جایگاه رسانه ها در تحقق حکمرانی فرهنگی بیشتر و متناسب با کارکردهای فراوان و اثر گذار آن دیده شده و از آنان در تحقق این مهم استفاده بهینه گردد.
- تأکید صرف بر صدا و سیما به عنوان تنها رسانه غالب باعث ضعف در تأثیر گذاری این رسانه گردیده و چنانچه در این خصوص چاره اندیشی نگردد و ساختارهای کنترل پذیر هم عرض تشکیل نشده و توان فوق العاده رسانه ها مدیریت نشود آسیب های فراوانی به جا خواهد ماند.

- همانگونه که مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم اشاره نموده اند نقش با اهمیت و سرنوشت ساز مردم در همه تحولات و عرصه ها به ویژه تحقق حکمرانی فرهنگی نباید نادیده گرفته شود تجربه نشان داده است که در طول تاریخ انقلاب اسلامی ایران و در طول تاریخ این ملت هر جا کار به مردم سپرده شده به بهترین نحو ممکن مدیریت شده است.
- تشکیل مرکز رصد و کنترل فعالیتهای فرهنگی و به ویژه تعیین اولویتهای فرهنگی در تخصیص بودجه ضرورتی است که باید در کارگروه ذکر شده لحاظ گردد.
- تأسیس بانک اطلاعاتی نخبگان و رصد آنان و پیگیری ایده ها، نظریات و ابداعات آنان تا حصول نتیجه و رعایت احترام و شأن آنان و تشکیل مراکزی که بدون هزینه امکان تحقق دیدگاههای آنان را فراهم سازد تأثیر فراوانی بر تحقق حکمرانی فرهنگی خواهد داشت.

- بازنگری در ساختار و رویکردهای حاکم بر آموزش و پرورش و آموزش عالی به عنوان دورکن تحقق حکمرانی فرهنگی خواهد توانست فرآیند نا بسامان انسان سازی را سامان بخشیده و اقتضائات تحقق حکمرانی فرهنگی را با پرورش صاحب نظران و متخصصان مورد نیاز و ایجاد انگیزه در انسانهای مستعد با پژوهش در زمینه های مختلف فراهم آورد.
- استفاده از نظریات منقدین و کاستن از برخوردهای خشن گفتمانی و حاکم ساختن آرامش فعال بر فضای گفتمانی کشور با بها دادن به نقدهای دلسوزانه بسار مؤثر خواهد بود.
- حکمرانی فرهنگی باید به گفتمان غالب حوزه های نظریه پردازی کشور تبدیل گردیده و مازاد بر آن حوزه سیاستگذاری فرهنگی حتما مورد باز تعریف مجدد در ساختار، رویکردها و ریه ها قرار گیرد.
- دیپلماسی فرهنگی و روابط با سایر جوامع وکشورها ضرورتی است که باید حتما در اولویتهای نخست قرار گیرد.

**باتشکر و سپاس از مشارکت، توجه
و بردباری شما عزیزان**

والسلام عليكم ورحمت الله وبركاته